

verloren had. Rapporten over het succes van de Engelse V-actie kunnen Hitler slechts versterkt hebben in zijn overtuiging dat hij in West-Europa zo weinig mogelijk risico moest nemen. Intimidatie leek hem een geschikt middel. Ruim een week vóór de inzet van het offensief in het oosten kregen derhalve de Duitse autoriteiten in alle bezette landen opeens instructie van de *Führer* dat alle doodvonnissen die inmiddels geveld waren, onverwijld uitgevoerd dienden te worden.

Er was er in bezet Nederland één: het doodvonnis tegen de eerste geheime agent van de Nederlandse regering, de luitenant-ter-zee der tweede klasse Lodo van Hamel.

★

Bij zijn poging om naar Engeland terug te keren was van Hamel, zoals wij in ons vorige deel beschreven, medio oktober bij het Tjeukemeer samen met vier metgezellen (de Leidse studenten Hans Hers en Jean Mesritz, de Leidse hoogleraar prof. Baas Becking en mevrouw Marion Smit) door de Nederlandse politie gearresteerd en aan de *Sicherheitspolizei* uitgeleverd.¹ Ook had de Nederlandse politie op een eilandje in het Tjeukemeer de koffer met alle gegevens die van Hamel had willen meenemen, opgespoord: tal van spionagerapporten zaten er in, maar ook een geadresseerde brief die het de *Sicherheitspolizei* mogelijk gemaakt had, in Den Haag de adjudant-onderofficier Allers te arresteren, uit wiens woning van Hamel de zendverbinding onderhouden had, alsmede diens twee dochters; de verloofde van één harer, Jan van den Hout, die van Hamels zender had laten repareren, was enige tijd later in Duitse handen gevallen toen hij, net voor hij in Noord-Brabant wilde onderduiken, nog een keer bij de woning van Allers was langsgegaan.

Uit Leeuwarden werden van Hamel en de zijnen spoedig overgebracht naar de gevangenis in Scheveningen. Onderweg wist van Hamel de anderen toe te fluisteren dat hij alle schuld op zich zou nemen. Dat hij spionage bedreven had, was zonneklaar; dat hij niet de 'van Dalen' was wiens naam op zijn paspoort stond (met de fatale, niet bestaande geboortedatum 29 februari 1915), eveneens. Hij werd ongenadig mishandeld – hij zweeg. Zwakker kwam hij te staan toen het hoofd van de afdeling contraspionage

¹ Die uitlevering is, anders dan wij in ons vierde deel beschreven, niet het werk geweest van de marechaussee maar van de rijksveldwacht.